

ВАНЮШКА И ЦАРСКАТА ДЪЩЕРЯ

Руска приказка

Живяла в едно село селянка. Казвала се Маря и имала син на име Ванюшка. Добър момък израснал Ванюшка — хубав, здрав и трудолюбив. И ето дошъл той веднъж при майка си и казал:

— Мамо, майчице.

— Какво, детето ми?

— Искам да се ожения, майчице.

— Добре, жени се, Ванюшка, жени се, гълъбчето ми. Моми мно-о-ого по света: има в наше село, има в съседното, отвъд планината, отвъд реката . . . Избери си, която щеш.

А Ванюшка отговорил:

— Не, майчице, не искам да се ожения за проста селянка, царска дъщеря искам да си взема за жена.

Учудила се Маря:

— Ех, Ванюшка, ама че си я намислил! Няма да даде царят на тебе щерка си. Та ти си прост селяк, а тя — шега работа ли е — царска дъщеря!

— А защо да не ми я даде? Аз съм здрав, работен, хубав. Може и да ми я дадат.

— Е, няма какво, върви, Ванюшка, опитай си щастието.

Майка му приготвила торбичката, сложила му парче хляб — и тръгнал Ванюшка да се годява.

Вървял той през гори, вървял през планини и изведнъж гледа —

... и

насреща му се издига голям дворец: стените му позлатени, покривът златен, а на покрива златен петел стои, вратите му с резба украсени, прозорците шарени. За чудо и приказ. А наоколо слуги, слуги, брой нямат. Ванюшка попитал:

— Тук ли живее царят?

— Тук, в двореца — отговорили му слугите.

— И царската дъщеря ли?

— А къде може да бъде тя, ако не при баща си? И тя е тук!

— Тичайте тогава при нея, кажете ѝ, че е дошел Ванюшка, синът на Маря.

Хукнали слугите и ето че на вратата се показала царската дъщеря. Майчице, каква надута била тя! Пък дебела, дебела, бузите ѝ пълни, зачервени, очичките ѝ малки — едва се виждат. А нослето ѝ такова едно смешно, вирнато.

Изгледал я Ванюшка и попитал:

— Ти ли си царската дъщеря?

— Аз, разбира се. Не виждаш ли?

— Искам да се ожена за теб.

— Е, голяма работа! Ела в стаята ми да поговорим.

Влезли в стаята, а там — трапеза, на трапезата самовар и всякакви лакомства. Царят живеел богато и от всичко имало по много. Седнали те и Ванюшка попитал:

— А ти богата ли си? Имаш ли много рокли?

— Та може ли да не са много! Нали съм царска дъщеря. Щом стана сутрин, обличам новата си рокля и — пред огледалото. Погледам се, понарадвам се и хайде — пред другото огледало, в друга рокля. После обличам друга и заставам пред друго огледало. А после четвърта. . . Така по цял ден се гиздя и се оглеждам.

— До вечерта ли — попитал Ванюшка — все се преобличаш? А кога работиш?

Погледнала го царската дъщеря и плеснала с ръце:

— Да работя ли? Ох, Ванюшка, каква скучна дума каза! Аз, Ванюшка, нищо не умея да правя. На мен слугите всичко ми вършат.

— Как така — попитал Ванюшка, — да речем, че се ожения за тебе и отидем на село, ще можеш ли хляб да ми опечеш? Ще можеш ли да запалиш печката?

Още повече се учудила царската дъщеря:

— Хляб ли? В печката ли? Какво говориш, Ванюшка! Та нали в печката горят дърва, ако хвърлиш там хляба, той ще стане на въглен. На мен царят, татко, ми каза, че хлябът расте по елхите.

— На елхите ли? Е, щё ми се да видя къде растат тия елхи. Ама че го каза! Ами я ми кажи, глези ли те баща ти, свикнала ли си да ядеш и да пиеш сладки неща? Чая как го пиеш, слагаш ли му захар или си отхапваш по малко от бучката?

Гледала го царската дъщеря и клатела глава:

— Нито от бучката отхапвам, нито пък в чая слагам захарта, Ванюшка. Нали съм царска дъщеря, а на нас, царете, всичките ни работи не са като при другите хора. Ето на моя таван има една кука, а от куката виси връв. Щом пожелаея да пия сладък чай, завързват ми за връвта цяла захарна буца. Виси си над масата, люшка се, а аз я посмуча и после пия чая, посмуча си и пак пия.

Ванюшка опулил очи.

— Ама как? — казал той. — Всеки ден ли ти дават буца захар за чая? У нас на село никой не пие така чай. Не, вижда се, че не си запозната с нашите обичаи. . . Но я ми кажи, умееш ли да плетеш и да шиеш? Приготвила ли си за сватбата си пухени завивки, възглавници, одеяла? . . .

Царската дъщеря само махала с ръце:

— Какво говориш, Ванюшка! Та да не взема аз, царската щерка, на легло да спя!

— Ами на какво — попитал Ванюшка, — ако не на легло. На земята ли? Или отиваш в плевника?

— Не, нито на пода, нито в плевника. Та нали съм царска щерка. Аз, Ванюшка, нямам легло, а цяла стая, натъпкана с пух. Вляза в нея, гмурна се в пуха, наглася се. . . Така спя.

Ванюшка както поднасял залък към устата си, ръката му замръзнала във въздуха.

— Ама ти цялата ми стая ли ще натъпчеш с пух? Как ще живеем в такава стая? Та нали ще се задушим! Ти може и да си привикнала, но на нас с мама ще ни е трудно. Не, вижда се, че не си добра домакиня . . . Но може би си много учена? Ще те заведе на село, а ти ще учиш децата ни в училището на четмо и писмо.

— Децата ли? Какво говориш, Ванюшка! Ела на себе си! Аз, царската дъщеря, да уча селските деца! Та аз, Ванюшка, не мога да понасям деца, за нищо на света не бих се занимавала с тях. А и, правичката да си кажа, Ванюшка, не съм много грамотна.

— Неграмотна ли си? — попитал я той. — Я виж ти каква голяма си порасла, колко дебела, а защо не си се изучила?

— Но аз, Ванюшка, знам две букви, мога да се подпиша. Знам буквата «Ми» и буквата «Ки».

Изгледал я Ванюшка:

— Какво е това «Ми» и «Ки»? В наше село и децата няма да ти кажат такова нещо, а камо ли възрастен човек.

— Това, Ванюшка, е моето име и презимето ми: «Ми» значи Миликтриса, а «Ки» — Кирбитевна. Ето какво означават двете букви.

— А защо не си научила и останалите букви? — попитал я Ванюшка.

Нацупила устни царската дъщеря:

— У-у-у, какъв си лош, Ванюшка, все нещо не ти е по вкуса! А в нашето семейство аз съм най-учената. Царят, баща ми де, е съвсем неграмотен. . .

Седял Ванюшка, триел си челото с ръка и съвсем забравил трапезата.

— Да . . . — казал той накрая — трябва да отида на село, да се посъветвам с майка си ще ми подхождаш ли за невеста.

— Върви, Ванюшка, върви, гълъбче. А утре пак ще се върнеш: никъде няма да срещнеш по-добра мома от мене.

Отишъл си Ванюшка. Пристигнал и започнал да разказва на Маря:

— Е, майчице, видях царската дъщеря. Истинска напаст, майко: по цял ден се труфи пред огледалото, не умее никаква работа да свърши и разправя, че хлябът растял по елхите. А и чая не го пие като нас, а смуче от цяла буца захар. И спи не в легло, а в някакъв си пух се завира. И от четмо и писмо не разбира. Защо ми е, майчице, такава невеста!

А Маря се засмяла и каза:

— Добре, Ванюшка, добре, гълъбчето ми. Аз ще ти намеря невеста.

Разтърсила се майката из селото и му избрала за невеста Настенка. Хубавица и умница била тя, работлива и сръчна стопанка. Оженил се за нея Ванюшка и си заживели щастливо.

А разправят, че оттогава царската дъщеря всяка сутрин излизала на вратата и гледала насам-натам да види някъде Ванюшка. Къде ли е отишъл? Защо не се връща?

А Ванюшка никога не се върнал. Кому ли е потрябвала такава мързелана и некадърница, а и проста, неграмотна? То се знае, че никому.

Така си минал в седене целият живот на царкинята. Само тази приказка останала за нея. Разнесла се тя от село на село, та стигнала в наше село, а ето в тоя час, че стигна и до вас.